

Nositelj projekta:
Hrvatska udruga za rano intervenciju
u djetinjstvu

Projektni partner:
Društvo Naša djeca Petrinja

Projektni partner:
Dječji vrtić Kutina

Projektni suradnik:
Opća bolnica „Dr. Ivo Pedišić“ Sisak

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
demografije i useljeništa

DIGITALNI SUPUTNIK KROZ NAJČEŠĆE NEDOUMICE RODITELJA DJECE S TEŠKOĆAMA

Projekt „Obitelj u središtu podrške – faza II“ provodi se od 1. prosinca 2025. do 30. studenoga 2026. godine, a financira ga Ministarstvo demografije i useljeništa. Ovaj dokument izrađen je uz financijsku podršku Ministarstva demografije i useljeništa. Sadržaj ovog dokumenta u isključivoj je odgovornosti Korisnika i ni pod kojim uvjetima se ne može smatrati odrazom stajališta Davatelja.

HURID je korisnik Institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva za stabilizaciju i/ili razvoj udruge.

Nositelj projekta:
Hrvatska udruga za ranu intervenciju
u djetinjstvu

Projektni partner:
Društvo Naša djeca Petrinja

Projektni partner:
Dječji vrtić Kutina

Projektni suradnik:
Opća bolnica „Dr. Ivo Pedišić“ Sisak

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
demografije i useljenišтва

Ova digitalna brošura sadrži odgovore na najčešća roditeljska pitanja vezana uz sljedeće teme:

- Podrška dojenju – bitna sastavnica rane intervencije u djetinjstvu
- Podrška razvoju vještina hranjenja
- Kako prepoznamo razvojna odstupanja djece rane dobi?
- Roditelji na djelu - poticanje djeteta na uključivanje u obiteljske rutine
- Iskustveno učenje: zajedno roditelji, djeca i stručnjaci - prevencija stresa i jačanje roditeljskih kompetencija

KAKO POMOĆI I PODRŽATI DOJENJE KAD DIJETE IMA NEUROLOŠKA ODSUPANJA?

- **Primijeniti položaj i hvat pri dojenju** koji će biti najučinkovitiji za pravilan prihvat na dojci i transfer mlijeka, npr. položaj nogometne lopte ili položaj kolijevke s unakrsnim hvatom ruku ili biološki položaj.
- **Primijeniti šuširić za bradavicu** koji će dijete pravilno prihvatiti, što će omogućiti dobar prihvat i ostanak na dojci.
- **Primjenjivati kontakt koža na kožu** što češće, tijekom svakoga dana, više puta.
- **Koristiti specijalnu dudu varalicu** putem koje će dijete vježbati oralne motoričke vještine i time doprinijeti pravilnijem i boljem prihvat u na dojci.

prof. prim. dr. sc. Anita Pavičić Bošnjak,
dr. med., IBCLC, FILCA, FABM

KOME SE MOŽEMO OBRATITI ZA POMOĆ U VEZI LAKTACIJE I DOJENJA DJECE S NEUROLOŠKIM ILI DRUGIM ODSUPANJIMA BITNIM ZA HRANJENJE DOJENČADI?

- **IBCLC stručnjakinjama**, savjetnicama za dojenje koje rade u Domovima zdravlja ili u drugim sredinama u zdravstvenom sustavu koje će pomoći u svladavanju teškoća
- **patronažnim sestrama**, grupama za potporu dojenju, liječnicima pedijatrima i ginekolozima primarne zdravstvene zaštite ili liječnicima opće/obiteljske medicine koji će procijeniti stanje u vezi teškoća s dojenjem, pomoći ili uputiti vas dalje kako biste primili specifičnu pomoć pri dojenju
- **liječnicima i timu u Ambulanti za medicinu dojenja KBC-a Zagreb** ili drugim specifičnim ambulantomama koje se bave dijagnostikom i liječenjem teškoća pri dojenju
- **logopedima, fizijatrima, fizioterapeutima, neuropedijatrima, dječjim gastroenterolozima i drugim stručnjacima** koji će u suradnji sa zdravstvenim djelatnicima koji se bave podrškom dojenju procijeniti stanje i savjetovati vas što poduzeti i kako individualno postupiti u vašem slučaju
- **savjetnicama za dojenje iz udruga** koje promiču dojenje, koje će procijeniti teškoću i po potrebi vas uputiti dalje stručnjacima

prof. prim. dr. sc. Anita Pavičić Bošnjak,
dr. med., IBCLC, FILCA, FABM

AKO DIJETE ODBIJA ODREĐENE NAMIRNICE I NE JEDE DOVOLJNO, JE LI UČINKOVITO PUSTITI GA DA JAKO OGLADNI KAKO BISMO GA POTAKNULI DA JEDE VIŠE I ČEŠĆE?

Djeca koja su izbirljiva jedu količinski malo i imaju sužen izbor namirnica koje konzumiraju, mogu imati teškoće oralne senzoričke preosjetljivosti i/ili oralno-motoričke teškoće zbog kojih im je konzumacija određenih namirnica otežana i izazovna.

U takvim situacijama izgladnjivanje ne pomaže te zapravo može biti i opasno, jer najčešće nemaju dobro razvijen osjećaj sitosti i gladi te ne osjećaju potrebu za jelom i vrlo rijetko, a možda i nikad, neće samoinicijativno tražiti hranu. **Važno je potražiti pomoć stručnjaka** koji će napraviti procjenu oralno-motoričkih vještina i vještina hranjenja te dati savjet o daljnjim postupcima.

Opće preporuke bi bile uspostavljanje rutine na način da se obroci jedu uvijek na istom mjestu (za stolom), bez distrakcije (ekrani i sl.) te da uvijek budu uključene namirnice koje dijete voli i prihvaća, kao i namirnice koje su izazovne.

Pokušajte manje pažnje pridavati količini hrane koju dijete jede, a više stvaranju ugodne, podržavajuće atmosfere tijekom obroka.

Tamara Ciciliani
logoped, magistra znanosti - lingvistika

TREBA LI DIJETE ŠTO VIŠE I ŠTO RANIJE IZLOŽITI TVRDIM TEKSTURAMA KAKO BI NAUČILO ŽVAKATI?

Žvakanje je izuzetno važno za razvoj mišića čeljusti, usana i jezika, a snaga, koordinacija i izdržljivost tih mišića je vezana uz razvoj vještina hranjenja i izgovora glasova te je iz tog razloga **izuzetno važno poticati vještinu žvakanja**.

Međutim, djeca koja imaju razvojna kašnjenja i/ili motoričko kašnjenje često imaju poteškoća u aktivaciji ovih mišića pa žvakanje može biti izazovno i zahtijevati više poticanja.

Važno je pratiti dijete i paziti da nudimo teksture koje može adekvatno sažvakati prije gutanja kako ne bi dolazilo do nelagode zbog gutanja nedovoljno prožvakane hrane te povezivanja hrane s nelagodom. Jednako tako, treba razmišljati i o tome da hrana koju nudimo mora biti sigurna.

Stoga je u početku važno nuditi komadiće lako topljive hrane koje dijete može lagano savladati te postupno, s jačanjem snage i razvojem motoričkog plana za žvakanje, nuditi sve zahtjevnije teksture.

Tamara Ciciliani
logoped, magistra znanosti - lingvistika

NA ŠTO JE VAŽNO OBRATITI PAŽNJU KAD KREĆEMO S UVOĐENJEM KAŠASTE I KRUTE HRANE?

Uvođenje hrane obično **počinje u dobi od 6 mjeseci**, kada je većina djece zainteresirana za hranu, gastrointestinalni i imunološki sustav su zreli za prihvaćanje novih namirnica te dijete ima dovoljno stabilnosti u trupu za uspostavu pravilnog položaja i dobru kontrolu glavicice.

Ako dijete ima kašnjenje u razvoju grube motorike, važno je posavjetovati se s fizioterapeutom vezano za pravilno pozicioniranje tijekom hranjenja. Također, logoped će dati savjet vezan uz terapijske tehnike hranjenja kojima će se poticati optimalan razvoj vještina hranjenja te spriječiti pojava kompenzacija.

Važno je pripaziti na odabir pomagala, npr. u početku koristimo plitke i male žlice prilagođene djetetovim ustima, dozvoljavamo djetetu diranje hrane, istraživanje hrane rukama, ne dajemo prevelike zalogaje te obraćamo pažnju na djetetovu spremnost za novi zalogaj, odnosno ne hranimo ga prebrzo i prevelikom količinom hrane.

Važno je zapamtiti da je sve do dobi od godinu dana primarna djetetova hrana mlijeko, a s kašastom i krutom hranom se dijete tek upoznaje pa je cilj da nove namirnice istražuje, kuša i postupno prihvati, a ne da ih pojede u nekoj zadanoj količini.

Tamara Ciciliani
logoped, magistra znanosti - lingvistika

TREBAJU LI RODITELJI ODMAH REAGIRATI AKO PRIMIJETE DA DIJETE KASNI U PROGOVARANJU ILI KOMUNIKACIJI?

Mnogi roditelji prvo primijete da dijete ne govori kao vršnjaci, slabije reagira na ime, manje pokazuje prstom ili se teže uključuje u igru. Tada se često pojavi pitanje: treba li čekati ili potražiti savjet?

Važno je znati da su individualne razlike u razvoju uobičajene i da se djeca razvijaju različitim tempom. Zato je korisno promatrati širu sliku: kako dijete komunicira s drugima, pokazuje li interes za ljude, razumije li jezik, oponaša li druge i kako se samostalno igra.

Primjerice, kod neke djece kasni uporaba geste pokazivanja. Ponekad je prisutno slabije razumijevanje jezika, oskudniji kontakt očima, stereotipna igra ili manja uključenost drugih osoba u vlastitu aktivnost.

Traženje stručnog mišljenja ne znači automatski da s djetetom *nešto nije u redu* niti mora voditi dijagnozi. Često znači dobivanje smjernica kako dodatno potaknuti razvoj u svakodnevnim situacijama.

Ako roditelj osjeća da razvoj ne ide očekivanim tijekom, razgovor sa stručnjakom može donijeti jasnoću, smjernice i mir – bez panike i bez stigmatizacije.

izv. prof. dr. sc. Sanja Šimleša

KAKO ODGOJITELJI MOGU RODITELJIMA PRENIJETI ZABRINUTOST DA DIJETE TRENUTAČNO NE SLIJEDI TIPIČAN OBRAZAC RAZVOJA, A DA PRITOM NE IZAZOVU OTPOR I NEPOVJERENJE?

Razgovor o razvoju djeteta jedna je od najosjetljivijih tema u suradnji s roditeljima. Istraživanja pokazuju da roditelji djece s razvojnim odstupanjima doživljavaju povišenu razinu stresa, stoga je način komunikacije presudan za to hoće li informaciju doživjeti kao kritiku ili kao podršku.

1. Pripremiti razgovor

Osigurajte privatnost, dovoljno vremena i mirno okruženje. Razgovor ne bi trebao biti usputan, već planiran i strukturiran.

2. Započeti s djetetovim jakim stranama

Roditelji lakše prihvaćaju zabrinutost kada čuju cjelovitu sliku o djetetu. Primjer: „Petar je vrlo znatiželjan i voli istraživati. Primjećujemo, međutim, da mu je trenutačno teže uključiti se u zajedničku igru s vršnjacima.“

3. Govoriti kroz konkretna opažanja, a ne procjene

Umjesto „kasni u govoru“, bolje je reći: „U posljednjih mjesec dana primijetili smo da koristi manje riječi od većine djece svoje dobi i češće pokazuje, nego što imenuje.“ Konkretni primjeri smanjuju obrambenu reakciju.

4. Koristiti „ja-poruke“ i partnerski ton

Dobro je koristiti: „Primjećujem...“ ili „Voljela bih čuti kako vi to vidite kod kuće.“ Naglasite da ste na istoj strani: „Važno nam je da zajedno pratimo njegov razvoj i reagiramo ako je potrebno.“

5. Usmjeriti razgovor na sljedeće korake, a ne na problem

Roditeljima je najvažnije znati što mogu učiniti. Ponudite prijedlog: „Predlažemo da razvoj dodatno provjeri stručnjak, kako bismo bili sigurni da Petru pružamo podršku na vrijeme.“

Ključno je zadržati empatiju, smirenost i poštovanje

roditeljske perspektive. Cilj razgovora nije etiketiranje djeteta, već rano prepoznavanje potreba i zajedničko djelovanje u najboljem interesu djeteta.

izv. prof. dr. sc. Sanja Šimleša

KAKO RODITELJI I STRUČNJACI MOGU ZAPOČETI SURADNJU S CILJEM POTICANJA DJETETA NA UKLJUČIVANJE U OBITELJSKE RUTINE?

Roditelji znaju koje zajedničke aktivnosti s djetetom ih ispunjavaju osjećajem zadovoljstva i uspješnosti.

Stručnjaci mogu:

- podijeliti s roditeljima to zadovoljstvo
- zamoliti roditelje da pogledaju videosnimke tih situacija
- pohvaliti dobre komunikacijske strategije koje roditelji koriste
- objasniti zašto su te strategije tako dobre

Važno je i da stručnjaci pitaju roditelje je li im neka situacija iz svakodnevnog života s djetetom naročito zahtjevna, izazovna, neugodna. To je početak suradnje i partnerstva.

Renata Rade
logoped, Marte Meo terapeut

ČEMU MOŽE PRIDONIJETI UKLJUČIVANJE DJETETA U OBITELJSKE RUTINE I POSLOVE?

Kada roditelji uključuju djecu u svoje svakodnevne rutine i poslove, tada djeca razvijaju:

- svoje motoričke i senzoričke resurse
- svoje komunikacijske i jezično-govorne resurse
- samopouzdanje, suradničke vještine
- osjećaj pripadnosti obitelji i svijest o osobnom doprinosu zajednici
- vještine važne za buduću samostalnost

Roditeljski stres je manji, kontakt s djetetom je prisniji i obitelj vodi život što sličniji obiteljima iz okruženja.

ČEMU MOŽE PRIDONIJETI UKLJUČIVANJE DJETETA U OBITELJSKE RUTINE I POSLOVE?

Svaki roditelj razvija svoj autentičan roditeljski stil temeljen na osobnim predispozicijama, talentima i mogućnostima.

Ključno je:

- prepoznati postojeće roditeljske talente
- prepoznati njihove dobre komunikacijske obrasce
- potaknuti njihovu što češću primjenu u obiteljskim rutinama i poslovima.

Renata Rade
logoped, Marte Meo terapeut

KOJA JE KORIST OD ZAJEDNIČKIH AKTIVNOSTI DJETETA I RODITELJA?

Korist je značajna na više razina. Istraživanja pokazuju da zajedničke aktivnosti roditelja i djeteta poboljšavaju djetetovu komunikaciju, potiču njegov kognitivni razvoj i jačaju emocionalnu povezanost. Kroz zajedničke aktivnosti se prepoznaje i djetetov razvojni potencijal.

IMAJU LI GRUPNE AKTIVNOSTI DODATNE VRIJEDNOSTI?

Prisustvo roditelja pruža djetetu osjećaj sigurnosti. Kada se radi o grupnoj aktivnosti, prepoznaju se i brojne dodatne vrijednosti: i djeca i roditelji uče jedni od drugih, a svi mogu dobiti i dodatnu podršku i potvrdu. Također, grupa smanjuje osjećaj izolacije i pruža priliku dijeljenja iskustva s drugim roditeljima. U grupi imate priliku za stjecanje novih iskustava koja kasnije možete primjenjivati svakodnevno kod kuće.

Marijana Konkoli Zdešić
edukacijski rehabilitator,
sveučilišna specijalistica
rane intervencije u edukacijskoj
rehabilitaciji

TREBAMO LI PONAVLJATI ISTE ZAJEDNIČKE AKTIVNOSTI ILI STALNO UVODITI ŠTO VIŠE NOVIH?

U ranoj dobi djeca uče kroz ponavljanje, tako da nije potrebno stalno uvođenje novih aktivnosti. Ponavljanjem dijete postaje sigurnije, bolje razumije situaciju i može se više usmjeriti na interakciju. Ponavljanje je ključno za razvoj komunikacije, motorike i emocionalne regulacije.

Roditelji tako imaju priliku vidjeti kako djeca uče nove vještine, iskušavati različita sredstva te ponavljati zajedno s djetetom naučenu vještinu te je utvrđivati kroz svakodnevne rutine. Može se usporediti i kako je dijete reagiralo prvi puta kada se susrelo sa nekom aktivnošću i kako se ponaša kada se hrabro okušava u novim vještinama te može to novo iskustvo podijeliti s roditeljima.

ŠTO AKO MOJE DIJETE NE ŽELI SUDJELOVATI U AKTIVNOSTI ?

To je potpuno u redu i očekivano. Sudjelovanje ne znači nužno aktivno izvođenje aktivnosti. Dijete može sudjelovati kroz promatranje, slušanje i boravak u prostoru. Djeca često prvo promatraju, a tek kasnije se uključuju. Važno je da roditelj ne forsira dijete, ostane smiren i daje model ponašanja. Svako dijete ima svoj tempo i to treba poštovati.

Marijana Konkoli Zdešić
edukacijski rehabilitator, sveučilišna specijalistica
rane intervencije u edukacijskoj rehabilitaciji